

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 63 0 P 039027 23 Rev
Sarajevo, 12.11.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Zlate Džafić, kao predsjednice vijeća, Emine Hulusija i dr.sc. Danice Šain, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužiteljice Mire Buntić, Poklečani b.b., Posušje, zastupane po punomoćniku Perici Babiću, advokatu iz Livna, protiv tuženog V.B., sina M., V.b.b., Ljubuški, zastupanog po punomoćniku Anđelku Grgiću, advokatu iz Ljubuškog, radi pobijanja dužnikovih pravnih radnji, v.s. 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 63 0 P 039027 21 Gž od 02.03.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 12.11.2024. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se usvaja, drugostepena presuda preinačava tako da se žalba tužiteljice odbija i prvostepena presuda potvrđuje.

Tužiteljica je dužna tuženom naknaditi troškove revizijskog postupka u iznosu od 1.494,00 KM, u roku od 30 dana.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Ljubuškom broj 63 0 P 039027 20 P od 02.07.2021. godine, stavom I izreke, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljice koji glasi:

„Utvrđuje se da Ugovor o prodaji i prijenosu udjela u društvu E.-K.d.o.o. K., broj OPU-IP:..., od 12.04.2019. godine, zaključen između M.-M d.o.o. Š.B. kao prodavatelja udjela i V.B. kao stjecatelja udjela, ne proizvodi pravni učinak u odnosu na tužiteljicu M.B. u obimu potrebnom za upis/povrat njenog prava i to upis/prijenos-povrat osnivačko udjela kod subjekta upisa E.-K.d.o.o. K., MBS:..., sa sjedištem u G. b.b., K., JIB:..., koje se vodi kod Registra gospodarskih društava Općinskog suda u Livnu.

Nalaže se tuženiku V.B. da u roku od 8 dana od dana pravomoćnosti ove presude izda ispravu podobnu za promjenu upisa osnivača u gospodarskom društvu E.-K.d.o.o. K., MBS:..., koje se vodi kod Registra gospodarskih društava Općinskog suda u Livnu, kojom se 100% udjela osnivačkog kapitala u navedenom gospodarskom društvu prenosi/upisuje na M.B., u protivnom će tu ispravu zamijeniti ova presuda.

Nalaže se tuženiku da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u roku od 30 dana."

Stavom II izreke obavezana je tužiteljica da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.832,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 02.07.2021. godine, a u roku od 30 dana.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj 63 0 P 039027 21 Gž od 02.03.2023. godine žalba tužiteljice je uvažena i prvostepena presuda preinačena tako da je utvrđeno da Ugovor o prodaji i prijenosu udjela u društvu E.-K.d.o.o. K., broj OPU-IP:..., od

12.04.2019. godine, zaključen između M.-M d.o.o. Š.B. kao prodavatelja udjela i V.B. kao stjecatelja udjela, ne proizvodi pravni učinak u odnosu na tužiteljicu M.B. u obimu potrebnom za upis/povrat njenog prava i to upis/prijenos-povrat osnivačkog udela kod subjekta upisa E.-K.d.o.o. K., MBS:..., sa sjedištem u G. b.b., K., JIB:..., koje se vodi kod Registra gospodarskih društava Općinskog suda u Livnu.

Obavezan je tuženi V.B. da u roku od 8 dana od dana pravomoćnosti ove presude izda ispravu podobnu za promjenu upisa osnivača u gospodarskom društvu E.-K.d.o.o. K., MBS:..., koje se vodi kod Registra gospodarskih društava Općinskog suda u Livnu, kojom se 100% udjela osnivačkog kapitala u navedenom gospodarskom društvu prenosi/upisuje na M.B., u protivnom će tu ispravu zamijeniti ova presuda.

Obavezan je tuženi da tužiteljici naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 5.357,50 KM, u roku od 30 dana, i pod prijetnjom ovrhe.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tuženi zbog povrede odredaba parničnog postupka, pogrešne primjene materijalnog prava, te odluke o troškovima postupka, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači na način da se odbije tužbeni zahtjev tužiteljice, uz naknadu troškova postupka, uvećanih za trošak sastava revizije.

U odgovoru na reviziju tužiteljica je osporila navode revizije i predložila da se ista odbije kao neosnovana.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. stav 1. Zakon o parničnom postupku ("Sl. novine F BiH", broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15, u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija je osnovana.

Relevantna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, koja je kao pravilna i potpuna prihvatio i drugostepeni sud, mogu se rezimirati na sljedeći način: iz Ugovora o prodaji udjela u društvu B.-E. d.o.o. K. br. OPU-IP: ... od 26.07.2013. godine proističe da tužiteljica kao prodavateljica prodaje udjel u društvu B.-E. d.o.o. K., koje odgovara ulogu u iznosu od 425.215,80 KM, što čini 100 % temeljenog kapitala, dok kupac M.-M d.o.o. Š.B.kupuje navedeni udjel za iznos od 350.000,00 KM, koju cijenu je kupac dužan platiti i to; prvi obrok 50.000,00 KM do 30. septembra 2013. a drugi obrok u iznosu od 300.000,00 KM do 30. septembra 2015. godine (čl. 6. Ugovora). Prodavateljica ovlašćuje kupca da na temelju ugovora, sam ili putem mjerodavnih tijela društva, ishodi promjenu upisa člana društva u sudskom registru društva, na način da se prodavateljica briše kao vlasnica udjela koji odgovara ulogu od 425.215,80 KM što predstavlja 100 % temeljne glavnice, uz istovremeni upis kupca kao vlasnika kupljenog udjela (čl. 12. st. 2. Ugovora). Dalje, iz Ugovora o prodaji i prijenosu udjela u društvu E.-K.d.o.o. K. br. OPU-IP: ... od 12.04.2019. godine, proističe da M.-M kao prodavatelj prodaje, a tuženi V.B., kao kupac, kupuje vlasnički udjel u društvu E.-K.d.o.o. K., koji odgovara nominalnom iznosu od 425.215,80 KM, što predstavlja 100 % temeljnog kapitala za cijenu od 350.000,00 KM, koju je prema sporazumu stanaka kupac dužan prodavatelju isplatiti u roku od 60 dana od dana potpisa i ovjere ugovora. Nadalje je utvrđeno da kupoprodajna cijena od strane kupca M. - M d.o.o. Š.B.u ugovorenom roku nije plaćena, a po ugovoru o prodaji od 26.07.2013. godine, da je ugovor o prodaji i prijenosu udjela od 12.04.2019. godine dužnik M. - M d.o.o. Š.B.sa tuženim V.B., zaključio za vrijeme trajanja parnice po tužbi tužiteljice protiv dužnika MB-M d.o.o. radi raskida Ugovora o prodaji i prijenosu udjela, povrata udjela i ponovnog upisa tužiteljice u registru poslovnih subjekata kod Općinskog suda u Livnu od 26.07.2013. godine. Ugovor od 12.04.2019. godine u ime tuženog

kao njegov punomoćnik zaključio je M.K., koji je sudjelovao i u zaključenju Ugovora od 26.07.2013. godine.

Na osnovu navedenih činjenica tužiteljica je postavila zahtjev za utvrđenje da je ugovor o prodaji i prenosu udjela od 12.04.2019. godine zaključen između MK-M d.o.o. Š.B.kao prodavatelja udjela i tuženog kao stjecatelja udjela ne proizvodi pravni učinak u odnosu na tužiteljicu u obimu koji je potreban za povrat njenog osnivačkog udjela, te da se naloži tuženom da izda ispravu podobnu za promjenu upisa kod Registra privrednih društava kojom se 100% udjela osnivačkog kapitala prenosi na tužiteljicu.

Naime, odredbom člana 280. stav 1. ZOO propisano je da svaki povjerilac čije je potraživanje dospjelo za isplatu, i bez obzira kada je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je poduzeta na štetu povjerilaca.

Pravilno prvostepeni sud tumači odredbu člana 280. stav 1. ZOO da ova odredba daje pravo samo onom povjeriocu čije je potraživanje novčano a ne i onome koji od dužnika ne potražuje neko nenovčano činjenje ili propuštanje, kao što je u konkretnom slučaju prenos osnivačkog udjela, jer i stav 2. navedene odredbe reguliše kako se smatra da je pravna radnja poduzeta na štetu povjerioca ako usljed njezina izvršenja dužnik "nema dovoljno sredstava za ispunjenje povjeriočevog potraživanja", tako da određenje "dovoljno sredstava" može se razumjeti samo kao novčana sredstva. Dakle, iz navedene zakonske odredbe proizilazi da se pravna radnja dužnika može pobijati samo (ili u vezi) novčanog potraživanja povjerioca, onog dospjelog za isplatu (a dospjeti za isplatu može samo novčano potraživanje), a dospjelost za isplatu iz citirane zakonske odredbe znači da je nastupio rok za ispunjenje obaveze.

Nadalje, iz postavljenog tužbenog zahtjeva, kao i činjeničnih utvrđenja nižestepениh sudova, jasno je da tužiteljica ne potražuje dospjelo potraživanje za isplatu i ne traži njegovo namirenje, već postavlja zahtjev za povrat osnivačkog udjela kod subjekta upisa E.-K. d.o.o. K., a u vezi sa parničnim postupkom tužiteljice protiv M.-M d.o.o. Š.B.u vezi raskida ugovora o prodaji udjela od 26.07.2013.godine.

Sadržaj cjelokupnog postavljenog tužbenog zahtjeva je da ugovor o prodaji od 12.04.2019. godine ne proizvodi pravni učinak prema tužiteljici na način da se izvrši povrat njenog prodatog osnivačkog udjela, kao i nalog tuženom da izda ispravu koja je podobna za promjenu upisa osnivača i prenos udjela na tužiteljicu, nema osnova u općim pravilima instituta pobijanja dužnikovih pravnih radnji.

Naime, zahtjev za pobijanje pravnih radnji povjerioci ostvaruju nekom od paulijanskih tužbi i tom se tužbom zahtijeva da se određena pravna radnja proglašava bez učinka u odnosu na povjerioca, a zatim povjerilac u tužbi mora navesti da treća osoba ima nešto učiniti ili trpjeti u svrhu namirenja povjerioca. Međutim, u slučaju pobijanja dužnikovih pravnih radnji pravni posao i dalje egzistira, ali ima ograničen učinak u odnosu na povjerioca i to samo u mjeri koja je potrebna za namirenje konkretnog potraživanja. Time se zapravo ograničava učinak pravnog posla prema povjeriocu u odnosu na visinu koja je potrebna za namirenje tužiteljevog potraživanja i na taj način otkloni štetan učinak u odnosu na povjerioca.

U konkretnom slučaju, kako se tužbenim zahtjevom traži da ugovor o prodaji i prenosu od 12.04.2019. godine u pogledu prenosa udjela ne proizvodi pravni učinak u odnosu na tužiteljicu, i da se izvrši promjena upisa u korist tužiteljice u osnivačkom kapitalu kod subjekta upisa E.-K.d.o.o. K., u suštini takav zahtjev u svom pravnom dosegu prevazilazi ono što se zakonom traži za tužbu i pobijanje dužnikovih pravnih radnji, jer prema odredbi člana 283.

ZOO ako se usvoji tužbeni zahtjev pravna radnja gubi učinak samo prema tužitelju i samo koliko je potrebno za namirenje njegovog potraživanja u skladu sa odredbom člana 284. ZOO, pri čemu treće lice kao sticatelj ne gubi pravo vlasništva, niti su ugovarači takvog pravnog posla dužni uspostaviti ranije pravo vlasništva, dakle, da se tužiteljica upiše kao raniji vlasnik osnivačkog kapitala, a kako je to zahtijevano predmetnim tužbenim zahtjevom.

Prema tome, drugostepeni sud je pogrešno primijenio materijalno pravo kada je udovoljio tužbenom zahtjevu tužiteljice na temelju odredbe člana 280. stav 1. ZOO.

Imajući u vidu naprijed izloženo, valjalo je reviziju tuženog usvojiti i primjenom člana 250. stav 1. ZPP pobijanu presudu preinačiti i odlučiti kao u stavu prvom izreke ove presude.

Usvajanje revizije i preinaka drugostepene presude iziskivala je i izmjenu odluke o troškovima postupka na način da je preinačena drugostepena presuda i potvrđena odluka prvostepenog suda i u tom dijelu, o čemu je odlučeno primjenom člana 397. stav 2. ZPP. Ovaj sud je primjenom člana 386. stav 1. ZPP obavezao tužiteljicu i da tuženom naknadi troškove sastava revizije u iznosu od 1.494,00 KM, jer je tuženi uspio u revizijskom postupku, pa je odlučeno kao u stavu drugom izreke ove presude.

Predsjednik vijeća
Zlata Džafić, s.r.